

Bornemisza Rozi

Szeged, 2004. május 7., délután fél öt. Kint zuhogó jégeső, bent a Kass Galériában Kiss Ilona grafikusművész kedves, meleghangú kiállítás megnyitó szavai. Az alkotó szerényen áll kiállított munkái előtt, olyan szerényen, mint amilyen a meghívója, amelyen az olvasható, hogy ez egy egyszerű kiállítás Kiss István grafikáiból. Pedig Ő is mester már, mint akitől a tehetsége mellé a szakmai tudást kapta.

Két évvel ezelőtt, „Tanítványok” címmel, Kass János kezei alól kikerült művészek rendeztek itt kiállítást, melynek résztvevői egy kiállításorozat keretében most egyénileg is bemutatkozhatnak. A falakon és a tárlókban lévő munkák

olyan színvonalról tesznek tanúbizonyságot, melyekre méltán büszke lehet mester és tanítvány is egyszerre, hiszen nem kevés elismerést kaptak.

Sorolhatnánk a Szép Könyverseny díjait, a Békéscsabai Tervezőgrafikai Biennálé könyvdíját, Az IBA (Lipcsei Nemzetközi Könyvkiállítás) ezüstplakettjét, de minnek is soroljam, mikor az általa tervezett könyvek és illusztrációk önmagukért beszélnek. Igaza volt dr. Vörös Gabriella megyei múzeumigazgatónak, aki a megnyitó végén megjegyezte: ez nem egy egyszerű, hanem egy nagyszerű kiállítás.

Kiss István grafikusművész, tipográfus közel negyedszázada

A megnyitó: dr. Vörös Gabriella, Kiss Ilona, Kiss István és Kass János

A túloldalon fent: az ABBA rajz-sorozat két lapja

adja át tudását az Iparművészeti Egyetem grafikus- és tipográfushallgatóinak olyan magas szinten, amelyből életük végéig meríthetnek. A diploma után legtöbbször nem fejeződik be kapcsolatuk tanárukkal, hozzá évek múlva is bármilyen problémával fordulhatnak. Osztozik a végzetek sikereiben, figyelemmel kíséri sorsuk alakulását. Igazi tanár. Nem csak „szétszórja kincseit”, hanem, értékeket teremt finoman cizellált munkáival.

Kiss Ilona – szintén volt Kass-tanítvány – szavait idézve: „Egyénien illusztrált lapjain érződik a klasszikus metszetek tisztelete, a hagyományos grafikai eljárások ismerete, ugyanakkor meglepően merész az új eljárások harmonikus használatában. A számítógép sajátos rajzeszközzé válik a kezében, de használata közben sem veszíti el művészi egyéniségét, karakterét. Az üvegre maratott bravúros rajzolat kilép a könyv hagyományos kereteiből, másképp olvastatja magát, a fényt is bekapcsolja eszköztárába, s így az árnyék valódi megjelenésével az alkotó által létrehozott el-

vont könyv-térbe juttat bennünket. Pilinszky olvassa így az »...égboltot, a fákat, s egy öreg kutya pillantását, jelenlétét. Esténként előbb a szürkületet, később a csillagok betűit, az éjszaka zajait, a csönd *betűvetését*. Kifogyhatatlan olvasmány! Szöveg, amit a csecsemők is értenek, s a bölcsek se tudnak megfejteni. Könyv, amiben egyedül az idő lapozgat. Írás, amiben egyszerre vagyok olvasmány és olvasó. Ami minden könyvre áll, a Könyvek Könyvére százszorosan érvényes. Csak később, miután letesszük, fogjuk megérteni.«”

Idézet az idézetben, olyan, mint mester a tanítványban – csodálatos örökség.

Kiss István, 1993 óta, amióta a számítógép használatával megismerkedett, grafikáit, illusztrációit ezzel az eszközzel készíti. A kiállításon szereplő művek tehát nem „számítógépes grafikák”, hanem éppen csak számítógéppel készültek. A gép – mint a ceruza, az ecset, vagy a véső, metszőkés – illusztrációk készítésére is alkalmas.

Kiss István a főiskolai tanulmányok során kezdett érdek-

Illusztrációk Stefan Zweig: Buchmendel című novellájához

A négy evangélista: Lukács, Máté, Márk, János

Címlaprajz (fent), és illusztrációk Molnár Sándor Rákóczi-néphagyományok nyomában című kötetéhez

lődni a magasnyomó dúcok, a linó- és fametszetek készítése iránt. Az akkori Tipografika tanszék nyomdája erre lehetőséget nyújtott, és az ott szakoktatóként működő kitűnő magasnyomó gépmester, Hegedűs Lajos segítségével ismerkedett meg a nyomtatás műhelytitkaival.

A Magyar Iparművészeti Főiskolán 1976-ban, diplomamunkája részeként, is fametszeteket készített a Weöres Sándor által felfedezett régi magyar szerző, Kalmár György verses művéhez. Később, a főiskola Továbbképző Intézetében tervezett diplomakötetét, Csokonai *Magahitt kalmárjának* kiadását többszínű linómetszetei díszítették. A most kiállított grafikák formanyelve, vonalrendszere

ezeket a korábbi munkákat idézi. Ezért tekinthetők digitális metszeteknek.

A kiállításon szereplő legkorábbi rajzsorozat a *Négy evangélista* képzelet portréja, amely a korábban említett 1993-as évben készült.

A Stefan Zweig *Buchmendel* című rajzsorozat egy bibliofil kötet illusztrációjaként született, amelyet Borda Lajos felkérésére, Haiman György emlékének adózva, hat volt tanítványa egyikeként tervezett.

Csokonai Vitéz Mihály *Karonyónéjához* készített illusztrációi a linómetszetek hangulatát idézik. Kiss István törekvése, hogy a digitális rajzok alkalomadtán anyagban is kimetszhetők legyenek, vagyis hogy a többszínű, valóságos, „analóg”

metszet megmunkálásának jellegzetességeit kövessék.

Meseillusztrációit az Unikornis Kiadó megbízására készített két sorozata, az *Erdélyi népmesék*hez és Heltai Gáspár *Száz fabulájához* „metszett” hat-hat darabból álló sorozata képviseli.

A két hasonló jellegű illusztrációsorozathoz ornamentális elemekből álló kereteket alkalmaz, amelyek követik a szöveg hangulatát.

Legfrissebb munkája a tavaly magánkiadásban megjelent Molnár Sándor *Rákóczi-néphagyományok nyomában* című kitűnő kötetéhez készített illusztrációit mutatja be.

A nemzedékek által megőrzött szöveges Rákóczi- emlékek a velünk élő történelemre adnak bizonyítékot. A kötet rajzai

Köszönöm ezt, kedves Kass János, mint a tanítvány – Kiss István – egy tanítványa.

Mondhatnánk azt is: tanítványunoka.

A kiállítás július 11-éig látható Szegeden, a Kass Galériában (Vár u. 7.), hétfő kivételével minden nap 10–17 óráig.

Csokonai Vitéz Mihály: *Karnyóné. Illusztráció*

Fent: Erdélyi népmesék. Illusztráció

Alul: Rajzok Heltai Gáspár *Száz fabula* című kötetéhez

